

Téma 15.:

- Barokní divadlo
 - Divadlo, jak ho známe, neexistovalo vždy
 - Barokní divadlo x antické divadlo
 - Příklad Lope de Vegy

Zrození divadla

- Textové i materiální základy antického divadla byly zapomenuty
- “barokní divadlo” se muselo rozvinout samostatně
- Předobrazem krátké prosté předvádění scén z Bible na portálech kostelů, ale také vliv znovuobjeveného antického divadla, a lidových frašek (a školního divadla)

comedia

Menandro
Plauto, Terencio

tragedia

Aischilo, Eurípido
y Séneca

teatro escolar

comedia humanística
(erudita)

los trágicos (Bermúdez,
Rey de Artieda, Virués
etc.)

comedia popular
(commedia dell'arte)

1. ½ 16. století

- Až do 2.pol. neexistovala pevná divadla
 - Herecké skupiny kočovaly a tito herci žili nikoli nepodobně středověkým žakérům
 - Hrál se na improvizovaných lešeníh či na místech výskytu velkého počtu lidí
 - Působí dál i po vzniku stálých divadel!

2. ½ 16. století

- Ve Španělsku v několika městech **stálá místa** předvádění her
 - Valencia, Sevilla, Madrid, zde vznikají mezi lety 1565-1570 (Diago, 1990: 47)
 - Ve Francii či v Itálii zhruba v téže době
 - Např. V Madridu vznikly z povolení administrativy > zorganizovaly je Bratrstva při kostelích > ty chtěly vybírat za představení

Kde se hrálo?

- Hrálo se obvykle na dvoře (corral) za domy, hlediště bez židlí, bez střechy
 - Kdo chtěl pohodlí, mohl si pronajmout balkóny v okolních domech
 - V hledišti tzv. “mušketýři”, ženy odděleny v “kurníku” (cazuela)
- Později už jeviště kryla ze 3 stran plachta

Dekorace a scénografie

- Nebyly v podstatě žádné
- Herec vstoupil na plošinu a řekl: “Nacházíme se v domě...”
- Pokud herci vyšli jednou stranou z jeviště a znovu vešli odjinud, znamenalo to, že se změnila scéna
- Herecké slovo mělo kouzelnou moc přemísťovat ve fantazii

Dekorace a scénografie

- Divák nákladné kulisy neznal, a proto mu nescházely
- Zároveň tato prostota umožňovala autorům rychle střídat scény a prostředí, přeskakovat čas
 - A to způsobem, který by byl ještě dnes na divadle technicky nepoveditelný (vyrovnává se mu jen film)
 - Z téhož důvodu nelze většinu her dnes hrát

Obsazení

- Když se z prvních experimentů stala představení pravidelnou skutečností, která přitahovala masy
 - Ve Španělsku zakázali účinkování žen na scéně (aby to nebylo hříšné)
 - Ženské role hráli mladí muži

Zákazy

- Při smrti významných osobností královské šp. rodiny se buď zavíraly corrales úplně nebo se zakazovalo hrát komedie

Struktura představení

- Hrál se obvykle odpoledne a trvalo to 2-3 hodiny (dle Augustín de Rojas Villandrado, *El viaje entendido*, 1603)
 - Představení zahajovala *loa* (chvála publika, *captatio benevolentie*)
 - Komédie
 - Mezi 1. a 2. aktem byl *entremés*
 - Mezi 2. a 3. aktem se zpívala *jácara*
 - Na konci se tančil *baile*
- Hrál se jen o svátky nejvíce 2-3 za týden (o masopustu nic)

Formy divadla

- Paralelně také náboženské divadlo
 - Které rozvíjelo středověké tradice
 - Dosáhlo po Lopeho epoše vrcholu s tzv. *autos sacramentales*
 - Toto se předvádělo např. jen jednou za rok, tudíž mělo více času a prostředků
 - Jeho rozvoj později motivoval i rozvoj městského divadla

Autor – Lope de Vega

- Jen ve Španělsku na výběr několik dalších “kanonických” autorů (Tirso de Molina, Calderón aj.)
- Lope však zcela výjimečný, a to i v celoevropském měřítku

Lope de Vega (1562-1635)

- Současník Shakespeara, částečně Corneille aj.
- Skandální život...
- Cervantes ho nazval “zázrakem přírody”
 - Přisuzuje se mu velký počet her (odhady od 1800 k asi 500), ale...

Témata - druhy

- Nestor šp. literární vědy Menéndez Pelayo rožlišuje:
 - Dramata hrdinství a cti
 - Dramata cti a pomsty
 - Historická dramata
 - Dramata z romancera
 - Dramata na cizokrajná témata
 - Komédie o zvycích
 - Comedie pláště a meče

Témata - druhy

- Komédie se složitou zápletkou
- Bukolická dramata
- Dramata na antická témata
- Náboženská dramata

Témata - druhy

- S odkazem na aristotelovské dělení:
 - Komédie
 - Tragédie
 - Autos sacramentales

ukázka

- Calderón de la Barca: *El alcalde de Zalamea* (č. Rychtář zalamejský, [video](#))

Kde studovat?

- ALBORG, J. L. (1986, 1966), *Historia de la literatura española*, sv. II, Gredos, Madrid.

*Ústav romanistiky
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích*

kurz: Přehled vývoje románských literatur

rok: 2011/2012

přednáší: Josef Prokop

<http://uro.ff.jcu.cz>